

Cumhuriyet İlahiyat Dergisi - Cumhuriyet Theology Journal
ISSN: 2528-9861 e-ISSN: 2528-987X
CUID, Aralık/December 2017, Cilt/Volume 21, Sayı/Issue 2

TEKNİK NOT / TECHNICAL NOTES

Zotero ve Mendeley ile Atıf Sorunlarının Çözümü
The Solution of Citation Problems with Zotero and Mendeley

Muhammet Tarakçı

Doç. Dr., Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı
Associate Professor, Uludag U., Faculty of Theology, Depart. of History of Religion
Bursa, Turkey

mtarakci@uludag.edu.tr

ORCID: orcid.org/0000-0002-9547-7535

DOI: doi.org/10.18505/cuid.358682

Öz: Makale, tez ve kitap gibi bilimsel çalışmalarda dipnotlar ve kaynakçadaki atıf sorunları hem yazarları hem de bu çalışmaları kontrol eden danışmanları yorabilmektedir. Zotero, Mendeley ve EndNote gibi elektronik sistemler araştırmacıların bu yöndeki zorluklarına çözümler üretmektedir. Bu yazıda atıf sorunlarının çözümü konusunda Zotero'dan nasıl yararlanabileceği hakkında bilgiler verildikten sonra, Zotero ve Mendeley'de kullanılabilecek olan nokta ve virgül ayrımlı iki Türkçe şablon tanıtılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zotero, Mendeley, EndNote, Atıf sorunları, Mecra-yı İlim, Mecra-yı İrfan

Abstract: In scholarly studies such as articles, theses and books, the citation problems at the footnotes and references may exhaust both the authors and the consultants who control these studies. Electronic systems such as Zotero, Mendeley and EndNote provide solutions to the challenges faced by researchers. This article

1422 | Tarakçı, Muhammet. Zotero ve Mendeley ile Atıf Sorunlarının Çözümü

introduces how to use Zotero to solve citation problems, and then introduces two Turkish styles that can be used in Zotero and Mendeley.

Keywords: Zotero, Mendeley, EndNote, citations problems, Mecra-yi İlim, Mecra-yi İrfan

Akademik hayatta pek çoğumuz yazdığımız makale veya tezlerde zaman zaman, ama bir danışman olarak tez okurken kâhir ekseriyetle dipnot ve kaynakça hatalarıyla yüzleşmek ve hatta bazen boğuşmak zorunda kalabiliyoruz. Özellikle ilk yazı denemeleri hayli sıkıntılı olabiliyor. Akılda tutulması gereken ayrıntılar dergiye, enstitüye ve hatta yayınevine göre değişebiliyor. Mâlûmu i'lâm kabilinden olmak üzere birkaç örnek vermek gerekirse:

Dipnotta yazar adı soyadı mı kullanılacak, yoksa soyadı adı mı? Yazar soyadı bold, italik veya büyük harfle yazılacak mı? Eser adı italik mi, bold mu olacak? Sonraki künye bilgileri “Yayınevi, Yayın yeri, Yıl” olarak mı, yoksa “Yayın yeri: Yayınevi, Yıl” şeklinde mi verilecek? Kaynakça ve dipnotta aynı usûl mü takip edilecek yoksa farklı mı?

Kişisel tecrübem, bu soruların cevaplarının nisbeten kolay olduğu yönündedir. Birkaç denemeden sonra, alışkanlık kesbetmek mümkün. Akademisyeni veya akademisyen adayını bezdirecek zorluklar ise, bilhassa iki noktada karşımıza çıkıyor.

Birincisi makale yazımında görülür. Makalenizi bir usule göre yazarsınız ve makalenizle ilgileneceğini düşündüğünüz bir dergiye gönderirsiniz. Makaleniz bu ilk dergiden “olur” alırsa, sorun yaşamazsınız. Ama “red” alırsa, makalenizi başka bir dergiye göndereceksiniz ve o derginin yazım kılavuzu sizin makalenizde kullandığınızdan farklı bir usûl takip ediyorsa, tüm dipnotları yeniden şekillendirmeniz gerekir. Makalenizin üçüncü ve dördüncü hakeme gitmesi durumunda benzer sıkıntılar katlanarak yenilenir. Hâlbuki dipnotlar Zotero, Mendeley veya EndNote vasıtasıyla konulursa, dipnotları bir derginin şablonundan başka bir derginin şablonuna dönüştürmek sadece birkaç saniyemizi alır.

Dipnotlarla ilgili ikinci büyük sorun, özellikle tez ve kitap boyutundaki çalışmalarını ilgilendirse de makale gibi daha az sayfalı çalışmalarda da yazarı zorlayabilir. 200 sayfalık bir kitabımızın veya tezimizin olduğunu ve bu çalışmamızda 150

kaynak kullandığımızı varsayalım. Muhtemelen birkaç yıla yayılmış olan bu çalışma bittiğinde, bizi can sıkıcı ve bunaltıcı bir iş bekler. Kullandığımız bir kaynağın, dipnotta ilk geçtiği yerde tam künye, sonraki dipnotlarda ise kısa künye şeklinde verilir verilmediği kontrol edilmelidir. İlk geçtiği yerde tam künye verilmişse, eklenmeli; sonraki dipnotlarda tam künye verilmişse, kısaltılmalıdır. “Arbul” yöntemiyle ilgili kaynağı hızlı bir şekilde bulmak ve bu değişikliği yapmak mümkün olsa da aynı işi tüm kaynaklar için, örneğimizdeki veriyi kullanırsak, 150 kez yapmak gerçekten bıktırıcı olur. Zotero, Mendeley ve EndNote bu soruna da çözüm üretiyor. Kitabınız kaç sayfa olursa olsun, kaç kaynak eserden yararlanırsanız yararlanın, bu programlar tüm çalışmayı sizin için tarıyor ve ilk dipnotun geçtiği yerde tam künye, sonrakilerde kısaltılmış künyeyi otomatik olarak ekliyor.

Uzun süreli çalışmalarda çalışmanın başlangıcında yararlanılmış bir makalenin veya kitap bölümünün tam künyesinin unutulması, kaybedilmesi gibi durumlar da az rastlanan sorunlar değildir. Zotero, Mendeley ve EndNote’da dipnot eklemeyi önce kitap, makale ve tezin künye bilgilerini sisteme bir kez yüklemeniz gerektiği için, unutulma veya kaybetme sorunu yaşamazsınız.

Kitap, makale ve tezlerin Zotero’ya yüklenmesi, program yapımcılarının geliştirdikleri yamalar sayesinde birkaç saniyede mümkün olabilmektedir. Elinizde kaynak olarak kullanacağınız kitabın ISBN numarası varsa, bu numarayla kitap otomatik olarak sisteme eklenebilir. Milli Kütüphane, Kitapyurdu, İSAM, DergiPark, amazon gibi sayfalardan da kitap, makale ve tezler yine saniyeler içinde sisteme kaydedilebilir.

Danışmanlık yapan öğretim üyelerini usandıran husus ise, özellikle yüksek lisans tezlerinde danışmanın tüm enerjisini ve emeğini sömüren dipnot hatalarının tashihidir. Böylesi durumlarda danışman, dipnot düzeltmekten, asıl işi olan teze rehberlik yapmaya vakit bulamayabilir.

Dipnotlar ve kaynakça ile ilgili bu ve benzeri sorunlar, Zotero, Mendeley ve EndNote gibi elektronik atıf sistemleri sayesinde artık tarih olmak üzere. Hiç makale veya tez yazmamış bir yüksek lisans öğrencisinin dipnot hatası asgariye inmiş (belki sıfırlanmış) tez getirmesi hayal olmaktan çıkıyor.

Zotero, Mendeley ve EndNote, hem dipnot ve kaynakçaların düzgün oluşturulması hem de bilgi fişlerinin muhafazası için geliştirilmiş elektronik sistemler.

1424 | Tarakçı, Muhammet. Zotero ve Mendeley ile Atıf Sorunlarının Çözümü

Zotero bir noktaya kadar ücretsiz de çalışabiliyor; ama Mendeley ve EndNote ücretli programlardır.

Bu programlar Microsoft Word'e entegre olmakta ve Word'deki mevcut dipnot sistemini herhangi bir özel değişiklik yapmadan kullanmaktadır.

Zotero, Mendeley ve EndNote, ihtiyaca göre oluşturulmuş şablonları (stilleri) işleten çatı programlardır. Derginizin yazım ilkelerine veya enstitünüzün tez yazım kılavuzuna uyarlanmış bir şablon geliştirildiğinde, dipnotların neredeyse hatasız bir şekilde oluşturulmasına imkân sağlanmış olur. Pratikliği ve sağladığı avantajlar nedeniyle, yurt dışında yayın yapan dergilerin çoğu kendi şablonunu oluşturmuş ve bu iki sistemin stil deposuna eklemiştir. Zotero'nun stil deposunda şu an yaklaşık 9 bin şablon bulunmaktadır ve bu sayı her geçen gün artmaktadır.

Yurt dışında yaygın olarak kullanılmasına rağmen, Türkiye'de dergiler ve enstitüler ne yazık ki kullanıcılarına ve öğrencilerine bu imkândan yararlanma fırsatı sunmamaktadırlar. Türkiye'de kendi yazım ilkelerine göre şablon üreten dergiler¹ bir elin parmaklarını geçmezken; enstitüler arasında sadece Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün benim hazırladığım şablonları bulunmaktadır.

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü için hazırladığım tez şablonunun yanı sıra, kitaplar için kullanılmak üzere *Mecra-yı İlim* ve dergilerde kullanılmak üzere *Mecra-yı İrfan* adıyla iki farklı (kendi içindeki alternatifleriyle dört) şablon daha oluşturdum. Bu şablonlarla ilgili detaylı ve Zotero kullanımıyla ilgili genel bilgilere,

<http://muhammettarakci.blogspot.com.tr/search/label/Zotero>

ve

<https://zotero-turkce.blogspot.com.tr/>

adreslerinden ulaşmak mümkündür.

Bu yazıda Zotero'nun kullanımı hakkında detaylı bilgi vermek yerine sadece birkaç dipnot ve kaynakça atıf örneği vermekle yetineceğim.

¹ Örneğin *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi'nin* Chicago stiline uyumlu Zotero, Mendeley ve EndNote şablonları için bk. <http://dergipark.gov.tr/cuid/page/1418>

Mecra-yı İlim

Virgül ayrımlı bir usûl takip eder; “Mecra-yı İlim” ve “Mecra-yı İlim (with Ibid.)” şeklinde iki alt şablonu vardır. İkinci şablon (with Ibid), a.g.e. ve a.yer kısaltmalarını kullanırken, ilk şablon kısaltma yerine kısa başlık kullanmaktadır.

Dipnot Örnekleri:

- **Tek Yazarlı Kitap:** Şinasi Gündüz, *Pavlus: Hıristiyanlığın Mimarı*, 3. bs., Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.
Jacques Attali, *Yahudiler, Dünya ve Para: Yahudi Halkının Ekonomik Tarihi*, çev. Berna Günen, 4. bs., İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2017.
- **Sonraki Tekrar:** Gündüz, *Pavlus*, 25 (“with-ibid” versiyonunda: Gündüz, *a.g.e.*, 25).
- **Kaynak ve sayfa aynı ise:** Gündüz, *Pavlus*, 25 (“with-ibid” versiyonunda: a.yer).
- **İki Yazarlı Kitap:** Anthony Giddens - Philip W. Sutton, *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2016.
- **Üç ve Daha Fazla Yazarlı Kitap:** Ali Özek v.dğr., *Hz. Peygamber ve Aile Hayatı*, 4. bs., İstanbul: Ensar Neşriyat, 2016.
- **Editörlü Kitap:** Mustafa Kemal Şan (ed.), *Sosyoloji Yazıları I: Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ortak Çalışması*, İstanbul: Kızılelma Yayıncılık, 2007, s. 24.
- **Tercüme Kitap:** Richard Elliott Friedman, *Kitabı Mukaddes’i Kim Yazdı?*, çev. Muhammet Tarakçı, İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2005, s. 111.
- **Makale:** Mehmet Katar, “Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları”, *Dini Araştırmalar*, c. 1, sy. 1 (1998), s. 66.
- **Makaleye Sonraki Atıf:** Katar, “Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları”, 67 (“with-ibid” versiyonunda: Katar, *a.g.e.*, 67).
- **Tercüme Makale:** Arthur Jeffery, “Bîrûnî’nin Karşılaştırmalı Dinler Tarihinine Katkısı”, *Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Muhammet Tarakçı, c. 19, sy. 2 (2010), s. 345.

- **Kitap Bölümü:** Martin Luther, “Receiving Both Kinds in the Sacrament”, *Luther’s Works*, Martin Luther, ed. Helmut T. Lehmann - Jaroslav Jan Pelikan, çev. Abdel Ross Wentz, Philadelphia: Fortress Press, 1960, c. 38, s. 157; Ali İhsan Yitik, “Hinduizm”, *Dinler Tarihi El Kitabı*, ed. Baki Adam, Ankara: Grafiker Yayınları, 2015, s. 340.
- **Ansiklopedi Maddesi:** Mahmut Aydın, “Hıristiyanlık (V. Mabed ve İbadet)”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1998, c. 17, s. 54.
- **Tez:** Fatma Seda Gurbetoğlu, *Yahudi Din Bilgini Hasday Crescas’ın Hristiyanlık Eleştirisi (Bittul İkkarey Ha-Notsrim)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- **Gazete Yazısı veya İnternet Haberi:** Elon Gilad, “Who Is Lev Tahor, the ‘Jewish Taliban?’”, *Haaretz*, (04.09.2014), <http://www.haaretz.com/jewish/features/.premium-1.614154>.
Gideon Levy, “Hero of Israel”, (26.07.2017), <http://www.haaretz.com/opinion/1.803684>.
Haber7, “Barzani’ye ilk tebrik onlardan! Şaşırttılar”, *Haber7*, (26.09.2017), <http://www.haber7.com/dunya/haber/2433030-barzaniye-ilk-tebrik-onlardan-sasirttilar>.
“Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı”, (26.09.2017), <http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/Home>.
- **Yazma Eser:** Sâdık Mehmed Efendî Erzincânî, *Terbiye-nâme*, 1303H/1884M, s. 12, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi: Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 159/1a.
- **Sempozyum Bildirisi:** Muhammet Tarakçı, “İslam Kaynaklarında İncil Tartışmaları”, *Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları*, ed. Abdurrahman Küçük, Ankara: Türkiye Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2003, s. 256.

Kaynakça

- Attali, Jacques, *Yahudiler, Dünya ve Para: Yahudi Halkının Ekonomik Tarihi*, çev. Berna Günen, 4. bs., İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2017.
- Aydın, Mahmut, “Hıristiyanlık (V. Mabet ve İbadet)”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*, 44 cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1998, c. 17, ss. 348-53.
- Ceylanlar, Nagehan Zeynep, *Hıristiyan Rahibelerin Manastır Hayatı (Karmelit Tarikatı Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Clerk, De Paul, “Baptism”, *Encyclopedia of Christian Theology*, 12 cilt, ed. Jean-Yves Lacoste, New York, London: Routledge, 2005, c. 1, ss. 149-156.
- Eliade, Mircea, *Mitlerin Özellikleri*, çev. Sema Rifat, 2. bs., İstanbul: Alfa Yayınları, 2017.
- Erzincânî, Sâdık Mehmed Efendî, *Terbiye-nâme*, 1303H/1884M, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi: Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 159/1.
- Friedman, Richard Elliott, *Kitabı Mukaddes’i Kim Yazdı?*, çev. Muhammet Tarakçı, İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2005.
- Giddens, Anthony - Philip W. Sutton, *Sosyoloji*, İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2016.
- Gilad, Elon, “Who Is Lev Tahor, the ‘Jewish Taliban?’”, *Haaretz*, (04.09.2014), <http://www.haaretz.com/jewish/features/.premium-1.614154>.
- Gurbetoğlu, Fatma Seda, *Yahudi Din Bilgini Hasday Crescas’ın Hıristiyanlık Eleştirisi (Bittul Ikkarey Ha-Notsrim)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Gündüz, Şinasi, *Pavlus: Hıristiyanlığın Mimarı*, 3. bs., Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.

1428 | Tarakçı, Muhammet. Zotero ve Mendeley ile Atıf Sorunlarının Çözümü

- Haber7, “Barzani’ye ilk tebrik onlardan! Şaşırttılar”, *Haber7*, (26.09.2017), <http://www.haber7.com/dunya/haber/2433030-barzaniye-ilk-tebrik-onlardan-sasirttilar>.
- Jeffery, Arthur, “Bîrûnî’nin Karşılaştırmalı Dinler Tarihine Katkısı”, *Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Muhammet Tarakçı, c. 19, sy. 2 (2010), ss. 315 – 352.
- Kalın, İbrahim, “Batı’daki İslâm Algısının Tarihine Giriş”, *Dîvân*, c. 15, sy. 2 (2003), ss. 1–51.
- Katar, Mehmet, “Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları”, *Dini Araştırmalar*, c. 1, sy. 1 (1998), ss. 59–75.
- Levy, Gideon, “Hero of Israel”, (26.07.2017), <http://www.haaretz.com/opinion/1.803684>.
- Luther, Martin, “Receiving Both Kinds in the Sacrament”, *Luther’s Works*, 55 cilt, Martin Luther, ed. Helmut T. Lehmann - Jaroslav Jan Pelikan, çev. Abdel Ross Wentz, Philadelphia: Fortress Press, 1960, c. 38, ss. 237–267.
- Meral, Yasin, *Yahudi Düşüncesinde İslam Algısı İbn Meymun (Maimonides) Örneği*, Ankara Okulu Yayınları, 2017.
- Özek, Ali v.dğr., *Hz. Peygamber ve Aile Hayatı*, 4. bs., İstanbul: Ensar Neşriyat, 2016.
- Şan Mustafa Kemal, (ed.), *Sosyoloji Yazıları I: Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ortak Çalışması*, İstanbul: Kızılelma Yayıncılık, 2007.
- Tarakçı, Muhammet, “İslam Kaynaklarında İncil Tartışmaları”, *Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları*, ed. Abdurrahman Küçük, Ankara: Türkiye Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2003, ss. 239–263.
- “Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı”, (26.09.2017), <http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/Home>.
- Yitik, Ali İhsan, “Hinduizm”, *Dinler Tarihi El Kitabı*, ed. Baki Adam, Ankara, Grafiker Yayınları, 2015, ss. 320–51.

Mecra-yı İrfan

Nokta ayrımlı bir sisteme sahip olduğundan, bilhassa dergiler için iyi bir alternatif olabilecek bu şablonun da “Mecra-yı İrfan” ve Mecra-yı İrfan (with ibid.)” versiyonları bulunmaktadır.

- Attali, Jacques. *Yahudiler, Dünya ve Para: Yahudi Halkının Ekonomik Tarihi*. çev. Berna Günen, 4. bs. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi, 2017.
- Aydın, Mahmut. “Hıristiyanlık (V. Mabed ve İbadet)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (DİA)*. 44 cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM), 1998, c. 17, ss. 348–53.
- Ceylanlar, Nagehan Zeynep. *Hristiyan Rahibelerin Manastır Hayatı (Karmelit Tarikatı Örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Clerk, De Paul. “Baptism”. *Encyclopedia of Christian Theology*. 12 cilt, ed. Jean-Yves Lacoste, New York, London: Routledge, 2005, c. 1, ss. 149–156.
- Eliade, Mircea. *Mitlerin Özellikleri*. çev. Sema Rifat, 2. bs. İstanbul: Alfa Yayınları, 2017.
- Erzincânî, Sâdık Mehmed Efendî. *Terbiye-nâme*. 1303H/1884M, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi: Süleymaniye Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu, 34 Sü-Tarlan 159/1.
- Friedman, Richard Elliott. *Kitabı Mukaddes’i Kim Yazdı?* çev. Muhammet Tarakçı, İstanbul: Kabalcı Yayınları, 2005.
- Giddens, Anthony - Philip W. Sutton. *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2016.
- Gilad, Elon. “Who Is Lev Tahor, the ‘Jewish Taliban?’” *Haaretz*, (04.09.2014), <http://www.haaretz.com/jewish/features/.premium-1.614154>.
- Gurbetoğlu, Fatma Seda. *Yahudi Din Bilgini Hasday Crescas’ın Hristiyanlık Eleştirisi (Bittul Ikkarey Ha-Notsrim)*. (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.

1430 | Tarakçı, Muhammet. Zotero ve Mendeley ile Atıf Sorunlarının Çözümü

- Gündüz, Şinasi. *Pavlus: Hıristiyanlığın Mimarı*. 3. bs. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2015.
- Haber7. “Barzani’ye ilk tebrik onlardan! Şaşırttılar”. *Haber7*, (26.09.2017), <http://www.haber7.com/dunya/haber/2433030-barzaniye-ilk-tebrik-onlardan-sasirttilar>.
- Jeffery, Arthur. “Bîrûnî’nin Karşılaştırmalı Dinler Tarihine Katkısı”. *Ulu-dağ Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Muhammet Tarakçı, c. 19, sy. 2 (2010), ss. 315 – 352.
- Kalın, İbrahim. “Batı’daki İslâm Algısının Tarihine Giriş”. *Dîvân*, c. 15, sy. 2 (2003), ss. 1–51.
- Katar, Mehmet. “Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları”. *Dini Araştırmalar*, c. 1, sy. 1 (1998), ss. 59–75.
- Levy, Gideon. “Hero of Israel”. (26.07.2017), <http://www.haaretz.com/opinion/1.803684>.
- Luther, Martin. “Receiving Both Kinds in the Sacrament”. *Luther’s Works*. 55 cilt, Martin Luther, ed. Helmut T. Lehmann - Jaroslav Jan Pelikan, çev. Abdel Ross Wentz Philadelphia: Fortress Press, 1960, c. 38, ss. 237–267.
- Meral, Yasin. *Yahudi Düşüncesinde İslam Algısı İbn Meymun (Maimonides) Örneği*. Ankara Okulu Yayınları, 2017.
- Özek, Ali v.dğr. *Hız Peygamber ve Aile Hayatı*. 4. bs. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2016.
- Şan, Mustafa Kemal, (ed.). *Sosyoloji Yazıları I: Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Ortak Çalışması*. İstanbul: Kızılelma Yayıncılık, 2007.
- Şengül, Fatma Seda. “Orta Çağ’da Yahudilerin Hıristiyanlara Karşı Yazdığı Reddiyeler”. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi (TLÇK), Isparta, 2016.
- Tarakçı, Muhammet. “İslam Kaynaklarında İncil Tartışmaları”. ed. Abdurrahman Küçük, Müslümanlar ve Diğer Din Mensupları Sempozyumu, Ankara: Türkiye Dinler Tarihi Derneği Yayınları, 2003, ss. 239–263.

- “Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı”. (26.09.2017), <http://www.suleymaniye.yek.gov.tr/Home>.
- Yitik, Ali İhsan. “Hinduizm”. *Dinler Tarihi El Kitabı*, ed. Baki Adam, Ankara: Grafiker Yayınları, 2015, ss. 320–51.

Hem Zotero hem de Mendeley (hatta benzer işleve sahip diğer alternatifler) akademik çalışmalara aşina bilgisayar uzmanlarının geliştirdikleri ve akademisyenlerin dipnot ve kaynakça işlerini hayli kolaylaştıran programlardır. Hataları en asgariye indirmesi, bireysel olarak yeni şablonların geliştirilmesine imkân vermesi bu sistemlerin en önemli avantajlarıdır. Yukarıda akademik çalışmalarda bilhassa bıkırtıcı olduğu açıklanan iki soruna da hatasız çözümler üretmesi de ayrıca vurgulanmalıdır. Bu programlar sayesinde, yüksek lisans ve doktora tezlerinde çokça görülen dipnot hatalarını da büyük ölçüde, hatta tamamen ortadan kaldırmak da mümkündür.